

Osmanlı Sonrası Şer'î Aile Hukuku Uygulamaları: Filistin Örneği

Mehmet Emin Aksoy

 <https://orcid.org/0009-0002-4432-5598> | mehmeteminaksoy10@gmail.com
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Yalova, Türkiye

Pehlul Düzenli

 <https://orcid.org/0000-0002-1772-3374> | erist67@yahoo.com
Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, Yalova, Türkiye

Öz

Filistin, yaklaşık dört asır boyunca Osmanlı İmparatorluğu idaresi altında kalmıştır. Bu dönem zarfında Osmanlı hâkimiyetinde olan topraklarda olduğu gibi Filistin’de de Osmanlı hukuk sistemi uygulanmıştır. Tanzimat’tan sonra çeşitli nedenlerden ötürü başlayan kanunlaştırma hareketinin diğer bir halkası Osmanlı Hukuk-ı Âile Kararnâmesi (HAK) olmuştur. 1917 yılında yürürlüğe giren kararnâme, Filistin’de şer’î aile hukuku alanında uygulanmıştır. Osmanlı’nın bölgede zayıflamasıyla 1918 yılında Filistin toprakları BM’nin kararıyla İngiltere’nin idaresine verilmiştir. İngiltere bölgede hukuk alanında köklü reformlar yapmış, fakat şer’î aile hukuku uygulamasında bir değişikliğe gitmemiş ve daha önce bölgede uygulanan HAK’ın tatbiki devam etmiştir. Devlet kurma hayaliyle mütemadiyen bölgeye yerleşen Yahudiler ile bölge halkı arasından yaşanan sorunlara sessiz kalan İngiltere 1948 yılında bölgeden çekilmiştir. Daha öncesinde siyasi, idari ve ekonomik olarak güçlenen Yahudiler aynı gün bölgede İsrail Devleti’ni kurduklarını ilan etmiştir. Söz konusu karar bazı komşu Arap devletleri tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Yeni kurulan İsrail Devleti ile Arap devletleri arasında yapılan savaş sonucu Filistin toprakları idari açıdan üç kısma ayrılmıştır. İşgal Bölgesi olarak tanımlanan kısım İsrail, Gazze bölgesi Mısır ve Batı Şeria ise Ürdün kontrolüne geçmiştir. Filistin topraklarına hâkim olan devletler, kendi hukuk sistemlerini idare ettikleri bölgelerde uygulamıştır. Ürdün kontroлінde olan Batı Şeria bölgesinde daha önce yürürlükte olan Hukuk-ı Âile Kararnâmesi ve sonrasında yürürlüğe giren kanunlar belirli aralıklarla ilga edilmiş ve yerini hâlihazırda yalnızca Batı Şeria bölgesinde mer’î 1976 tarihli 61 sayılı “Kânûnu’l-Ahvâlî’s-Şahsiyye” almıştır. Tespit edilebildiği kadarıyla ülkemizde konu hakkında çalışmanın olmaması, bizi konuyu araştırmaya sevk etmiştir. Yine söz konusu çalışmanın diğer ülkelerin şer’î aile hukuku uygulamalarının araştırılmasına bir basamak oluşturması hedeflenmiştir. Yapılan incelemede Kânûnu’l-Ahvâlî’s-Şahsiyyenin yalnızca Batı Şeria’da yaşayan Müslümanlar için bağlayıcı bir kanun olduğu, Hanefî mezhebi ağırlıklı olmakla beraber telifkî bir anlayışla hazırlandığı, İslam hukuk sistemi içinde kalmak şartıyla hâkimlere yeni içtihatlarla bulunma imkânı verildiği ve bazı maddelerin klasik mezhep içtihatlarından farklı olduğu yine bazı maddelerin bölgenin örf-âdetleri göz önünde bulundurularak hazırlandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Babanın çocuklarının ilk, orta lise ve üniversite diplomalarını alıncaya kadar eğitim masraflarını karşılamasının zorunlu tutulması ve eğitim giderlerinin nafakadan sayılarak kız erkek ayrımı yapılmadan eğitime önem verildiği bilgisi, bir diğer ulaşılan sonuçtur. Kanun 187 maddeden ibaret olup bunda

belirtilmeyen hususlarda Hanefî mezhebinde râcih görüşün esas alınması prensip olarak kabul edilmiştir. Çalışmada şer’î aile hukuku kanunu ve uygulamalarının bilinmesi amaçlanmıştır. Kanun maddelerini açıklama ve başlıklandırma çerçevesinde hazırlanan çalışma klasik ve muasır fıkıh eserlerinin ilgili bölümleri, mahkeme içtihatları ve konu hakkında çıkarılan Resmî Gazete kararlarını esas alarak şekillendirilmiştir. Söz konusu çalışma Filistin’in bir bölgesinde (Batı Şeria) aile hukuku uygulamasının araştırılmasını hedeflemiş, geri kalan iki bölgenin (Gazze ve İşgal Bölgesi) şer’î aile hukuku uygulamaları hakkında kapsamlı çalışılma yürütülmesi önerilmiştir.

* Bu çalışma Doç. Dr. Pehlul Düzenli danışmanlığında devam eden “Osmanlı Sonrası Filistin’de Şer’î Aile Hukuku Uygulamaları” başlıklı yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır (Yalova: Yalova Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2023).

Anahtar Kelimeler

İslam Hukuku, Osmanlı, Aile Hukuku Kanunu, Filistin’de Şer’î Aile Hukuku, Batı Şeria’da Uygulanan Aile Hukuku.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan “Osmanlı Sonrası Şer’î Aile Hukuku Uygulamaları: Filistin Örneği” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	09.06.2023
Kabul Tarihi	05.08.2023
Yayın Tarihi	15.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sanat ve Beşeri Bilimler, Tarih, Sosyal ve Davranış Bilimleri, Hukuk
Araştırma Alanı	İslam Hukuku
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/312
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	26. Oturum - 31 Ağustos 2023 Perşembe 15:00 - 16:10
Telif Hakkı	© 2023 Mehmet Emin Aksoy - Pehlul Düzenli. Yazarlar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Aksoy, Mehmet Emin - Düzenli, Pehlul. “Osmanlı Sonrası Şer’î Aile Hukuku Uygulamaları: Filistin Örneği”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 297-300. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

Shari'a Family Law Practices in Post-Ottoman Palastine

Mehmet Emin Aksoy

 <https://orcid.org/0009-0002-4432-5598> | mehmeteminaksoy10@gmail.com
Master's Student, Yalova University, Yalova, Türkiye

Pehlul Düzenli

 <https://orcid.org/0000-0002-1772-3374> | erist67@yahoo.com
Assoc. Prof. Dr., Yalova University, Yalova, Türkiye

Abstract

Palestine remained under the rule of the Ottoman Empire for nearly four centuries. During this period, the Ottoman legal system was in force in Palestine as well as in the lands under Ottoman rule. Another link of the enactment movement that started after the Tanzimat for various reasons was the Ottoman Legal Family Decree (OLFD). The decree, which came into force in 1917, was implemented in the field of Sharia family law in Palestine. As a result of the weakening of the Ottoman Empire in the region, the Palestinian lands were given to the administration of Britain in 1918 by the decision of the UN. Britain made radical reforms in the field of law in the region, but it did not amend the application of Sharia family law, and the OLFD, which was previously implemented in the region, was implemented. Britain, which kept silent on the problems between the Jews who constantly settled in the region and the dream of establishing a state and the people of the region, withdrew from the region in 1948. The Jews who had previously become stronger politically, administratively economically, declared on the same day that they had established the State of Israel in the region. The decision in question was met with a reaction by some surrounding Arab states. As a result of the war between the newly established State of Israel and the Arab states, the Palestinian territories were divided into three parts administratively. The area which was defined as the Occupation Zone, passed to Israeli control, Gaza region to Egyptian control, and West Bank region to Jordanian administration. The states that dominate Palestinian territories implemented their own law system in the territories where they administer. The Law Decree that was previously in force in the West Bank region, which is under the control of Jordan, and the laws that came into force after it were periodically abolished, and it had already been replaced only in the West Bank region by "Kanûnu'l-Ahvâlî'ş-Şahsiyye" No. 61 of 1976. As far as it can be determined, the lack of study on the subject in our country has led us to investigate the subject. Again, this study is aimed to constitute a stepping stone to the research of other countries' Sharia family law practices. In the examination, it was concluded that "Kânûnu'l-Ahvâlî'ş-Şahsiyye" is a binding law only for Muslims who are living in the West Bank, it was prepared with a telpic understanding as well as it is mainly Hanafi sect, the judges are given the opportunity to make new ijtihads provided that they stay within the Islamic legal system, some of the articles are different from the classical sectarian ijtihads, and some of the articles were prepared by considering the customs of the region. Among the results reached, the father is obligated to cover his children's education expenses until

they receive their primary, secondary, high school, and university diplomas. The education expenses are counted as alimony, and education is given importance without discrimination between boys and girls. The law consists of 187 articles, and it has been accepted in principle that the preferred view should be taken as a basis in the Hanafi sect on matters not stated in the law. The study, it is aimed that is known the Shari family law and its application. The study, prepared within the framework of explaining and titling the articles of the law, was formed based on the sections of classical and modern fiqh works, court ijthahs, and the Official Gazette decisions issued on the subject. The mentioned study aimed to investigate the family law enforcement in one part of Palestine (West Bank), and it suggested conducting a comprehensive study on the Shari family law enforcement in the remaining two regions (Gazza and Occupation Zone).

* This study was prepared based on the master's thesis, titled "Shariah Family Law Practices in Post-Ottoman Palestine", which has continued under the supervision of Assoc. Dr. Pehlul Düzenli (Yalova: Yalova University, Graduate Education Institute, master's thesis, 2023)

Keywords

Islamic Law, Ottoman, Family Law, Shari'a Family Law, Sharia Family Law in Palestine, Family Law in the West Bank.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled "Shari'a Family Law Practices in Post-Ottoman Palastine" presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-06-09
Accepted	2023-08-05
Published	2023-08-15
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Art & Humanities, History, Social and Behaviour Sciences, Law
Research Area	Religious Studies, Islamic Law
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/312
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 26 - August 31, 2023, Thursday 15:00 - 16:10
Copyright	© 2023 Mehmet Emin Aksoy - Pehlul Düzenli. The authors retain the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Aksoy, Mehmet Emin - Düzenli, Pehlul. "Shari'a Family Law Practices in Post-Ottoman Palastine". <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 297-300. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54